

Pyhäjärvi

Maanantaina 27. lokakuuta 2004

Pyhäjärveläisyyden vaalija – Karjalan puolustaja

No 10 • 49. vuosikerta

Kuulutko sukuuni -tapahtuma

Suvannon seudun sukututkimuspiiri koolla

Suvannon seudun sukututkimuspiiri osallistui 16. ja 17. 10. 2004 Tikkurilassa Kuulutko sukuuni -tapahtumaan, jonka järjesti Vantaan seudun sukututkimusseura jo 7. kerran. Sukututkimuspiirimme oli mukana toista kertaa.

Tapahtuman avasi Isä Mitro ja hän kävi myös siunaamassa mitrarovasti Sergei Ogulovista kootun valokuvanäyttelyn. Tikkurilan lukiossa oli näytteilleasettajia kaikkiaan 60, joista näin karjalaisena mainittakoon Karjalan liitto, Karjalaisten sukuyhteisöjen liitto, Karjala-tietokantasaatiö, Ortodoksisukujen tutkijapiiri ja oma osastomme, joka saavutti ansaittua kiinnostusta. FM Terhi Torikin luentoa aiheesta Karjalainen suku tänään oli kuuntelemassa ääriään myöten täysi luento sali. Luennoita oli tapahtumassa kahden päivän aikana kuusi. Karjalaisten sukuyhteisöjen liitto piti lauantaina vuosikokouksensa tapahtuman yhteydessä.

Omalta osastollamme oli esillä sukutauluja 11 tutkijalta, Käkisalmen eteläisen läänin kartta vuodelta 1651, Luovutetun alueen kartta, sukukirjoja ja -tutkimuksia sekä runsaasti kirjallisuutta. Tutkijapiirimme jäsenet olivat kiittävästi mukana näyttelyssä. Paikalla oli aina useita henkilöitä vastaleimassa yleisön kysymyksiin. Tyylilyks isännänvireinen ja pöytästandarein somistettu



Isä Mitro avaa Kuulutko sukuuni -tapahtuman Vantaalla.

ulkoasumme sai kiitosta muiltakin kuin karjalaisilta. Omalla osastollaan mukana oli myös äitinsä puolelta pyhäjärveläinen Timo Pohjola, joka on harrastanut sukututkimusta noin viisi vuotta. Vpl. Pyhäjärvellä hänen tut-

kimuskohteena on Pärssisen suku.

Monelle karjalaisten jälkeläiselle ovat II maailmansodan aikaiset tapahtumat olleet ratkaisevia oman olemassaolonsa vuoksi. Niin on myös Timo Pohjolan kohdal-

la. Hänen Satakunnasta toiseen oleva isänsä tapasi pyhäjärveläistyön talvisodan aikaan ja vei hänet avioaimona Livialle välirauhan aikana.

Haastattelussa Timo Pohjola kertoi jääneensä orvoksi



Timo Pohjola omassa osastossaan.

isästään jo melko varhain ja äitinkin ehti siirtyä tuonimaisiin ennenkuin hänellä heräsi kiinnostus vanhoihin asioihin. Sukututkimuksen siemenen hän sai matkallaan Karjalaan ja nyt hän haluaa tallentaa seuraaville sukupolville sen tiedon, mitä on voinut selvittää omista esipolvistaan ja heidän elämästään.

Seuraavan kerran Suvannon seudun sukututkimuspiiri kokoontuu lauantaina 27. 11. 2004 klo 14.00 Helsingissä Karjalatalon Galleriasalissa. Tervetuloa mukaan kaikki alueen suvuista ja historiatietoisista kiinnostuneista.

EEVA MALKAMÄKI



Suvannon seudun sukututkimuspiirin osasto Tikkurilan lukiossa. Leea Tanskanen, Isä Mitro ja Vantaan seudun sukututkijoiden puheenjohtaja Irja Hirsivaara.

Alakylän ”Pyrintö” Nuorisoseuran perustaminen

Aikaa on kohta kulunut sata vuotta Vpl. Pyhäjärven Alakylän ”Pyrintö” Nuorisoseuran perustamisesta. Aika-erjat kertovat asiasta näin:

”Heinäkuun 23 pv. 1905 kokoonnuti Alakylän, Kahvenitsan ja Puikkoisten kylien valistuseenpää nuorisosa useisiin kymmeniin nouseva nuorisoyoukko Juhon Heikin poik. Pärssisen taloon (lautamiehe Juhon) yhteiseen neuvonpitoon, jossa katsottiin, että osa nuorisosta oli luopunut hyvistä tavoistaan ja vietti vapaa-aikansa ala-arvoisella tavalla. Katsottiin tarpeelliseksi perustaa nuorisoseura mikä ohjaisi pois turmiolliselta tieltä ja innostaisi hyviin harrastuksiin. Kokous päätti yksimielisesti perustaa nuorisoseuran minkä nimeksi tuli Alakylän Pyrintö Nuorisoseura.”

Seura toimi tarmokkaasti sotaa edeltävänä aikana ja jatkoi toimintaansa uusissaakin oloissa Kiikassa missä mm. vietettiin seuran 50-vuotisjuhla monikymmenpäisen vanhemman- ja nuoremman jäsenjoukon voimin. Seuran jäsenten haajuudessa eri puolelle Suomea ja etenkin nuorison lähedettyä opiskelemaan ja työn perässä muille paikkakunnille ei ollut enää mahdollisuutta toiminnan jatkamiseen ja niin seura on poistettu yhdistysrekisteristä.

Seuran perinnetoimikunta kokosi ja valmisti kyläkartan v. 1991 toimialueensa taaloista ja niiden asukkaista. Kartta sai hyvän vastaanoton ja sitä jaettiin kylien entisille asukkaille ja heidän jälkipolvilleen.

Nyt on herännyt ajatus, et-



Kuvassa Alakylän ”Pyrintö” Nuorisoseuran talo.

tä ensi kesänä nuorisoseuran perustamisen 100-vuotismuistoksi tehtäisiin yhteinen kesäretki seuran perus-

tamisen synnysijoille. Asiaa on jo alkuun valmisteltu ja matka ajankohdaksi on suunniteltu 21.-24. heinä-

kuuta 2005. Majoitus olisi Käkisalmissa ja pienimuotoinen juhlahetki voitaisiin pitää jossain Alakylän-Kah-

venitsan maisemissa.

Nyt on tärkeää, että asiaa aletaan valmistella ja siitä tiedottaa ja selvittää onko matkalle lähtijöitä ja kiinnostusta asiaan. Matka on tarkoitettu kaikille seuran entisille jäsenille ja heidän jälkipolville. Matka pyritään järjestämään mahdollisimman edullisesti. Toivomme alustavia ilmoittautumisia matkalle jo tämän vuoden loppuun mennessä seuraaville henkilöille: Erkki Pärssinen, Kiikka, puh. 03-513 5150, Oiva Kaasalainen, Vammala, p. 03-514 2455, Orjo Pärssinen, Kiikka, p. 03-513 5294, Kalevi Lappalainen, Vammala, p. 03-514 1580. Matkareitti tulisi todennäköisesti kulkemaan Huittinen - Vammala - Tampere - Lahti - Kouvola - Vaalimaa. E.P.

25.10.2004



Saksa, Venäjä, Suomi ja karjalaiset

Meidän karjalaisten kohtalo viimeisten vuosikymmenten ja varsinkin viime vuosikymmenten aikana ei ole ollut vain riippuvainen suhteistamme Venäjään ja Neuvostoliittoon vaan myös muihin eurooppalaisiin kansoihin ja valtioihin, eritoten Saksaan. Kun nyt olemme saaneet elää poikkeuksellisen pitkän jakson keskenämme rauhassa – olkoonkin että siitä suuri osa meni kylmän sodan varjossa – voi menneitä vuosikymmeniä tarkastella vähän etäämpää ja toivotavasti myös asiaankuuluvalla tyyneydellä.

Suomella on ollut vahvat kulttuurisuhteet Saksaan jo ennen uskonpuhdistajamme Mikael Agricolan päiviä mutta varsinkin hänestä alkaen. Martti Lutherin työn innoittamana myös me suomalaiset saimme yhteisen kirjakielen. 1500-luvulla Wittenbergin yliopistossa, siihen aikaan Euroopan kuuluisimmassa, opiskeli yli viisikymmentä suomalaista; niiden joukossa myös viipurilaisyyntiset Simon Henrici ja Paavali Juusten.

Seuraavien vuosikymmenten aikana suhteet Saksaan vahvistuivat ja monipuolistuivat. Emme voi kuvitella suomalaista kulttuurielämää ilman Saksan vaikutusta, ajattelkaamme vaikkapa vain kansallislaulumme säveltäjää Fredric Paciuista, Jean Sibeliusia tai Johan Wilhelm Snellmania. Suomen oppikouluissa on opeteltu viime vuosikymmeniä saakka saksaa ensimmäisenä vieras kieleksi. Nyt se aikakausi on valitettavasti takanapäin, kun kulttuurimme ja elämäntuotomme on kääntynyt Amerikan suuntaan.

Tätä taustaa vasten ei ole ihmeteltävää, että me suomalaiset olemme tunteen katkeruutta Saksaan kohtaan, kun vähitellen on käynyt kiistattua ilmi, että emme vain "jääneet" talvisodassa yksin vaan että kansallissosialistisen Saksan ulkoministeri Ribbentrop ja Neuvostoliiton ulkoministeri Molotov tekivät kaupat: meille Puola ja teille Suomi.

Kansamme enemmistö ei koskaan ollut ihastunut sen enempää neuvosto- kuin kansallissosialismiinakaan, mutta valtioiden jälkeen ei ollut ihme, että Suomi liitettiin Saksan kanssa saadakseen menetetyt kotimme ja kontumme takaisin, olkoonkin että liitto oli monessakin mielessä "epäpyhä allianssi". Joka tapauksessa Saksan antama sotilaallinen apu mahdollisti Suomen torjuntavoiton. Me karjalaiset menetimme kotimme toisen kerran, mutta Suomi säästyi Itä-Euroopan pienten kansojen kohtalolta.

Saksan kansa sai maksaa vielä jälkikäteen kovan hinnan siitä, että se oli antanut hallitusvallan Adolf Hitlerille. Saksa pakotettiin tekemään tilin menneisyytensä kanssa. Ja se tekee sitä yhä edelleen. Koulua ja tiedotusvälineet jakavat totuudenmukaista tietoa uusille sukupolville natsien hirmuteoista. Venäjä, joka valtaviennämenetysten jälkeen kuului sodan voittajiin, ei ole suostunut riittävän avoimesti ja laajasti tekemään tilin oman menneisyytensä synkkien sivujen kanssa. Saattaa meidän suomalaistenkin työllä olla tässä asiassa vielä kesken.

Onko meillä karjalaisilla tässä jonkinlainen missio? Emme ole nykyään poliittisesti painava tekijä, mutta voimme rauhanomaisesti todeta, että totuus voi tehdä kipeää mutta että lopulta vain se voi myös parantaa. "Totuus tekee teistä vapaita" (Jh 8:32).

Juhani Forsberg



Elis ja Alina Kaasalainen v. 1936 syntynyt tytär, Hellevi, nyk. Hartikainen Joensuusta, lähetti koulupiirikirjaa varten tietoa ja valokuvia. Mukana tuli kuva, josta Hellevi ei tunne ketään. Mahtaneen olla Eliksen kuvaama. Arveli, että saattaa joku siitä löytää mumminsa tai ukkinsa. Pyyntö lehden lukijoille. Jos tunnette kuvan henkilöitä, missä kuva otettu, minä vuo- na ehkä ja mitä väkeä kuvassa, niin lähettäköön vähäisetkin tiedonne Toivo Hinkkaselle. Osoite Koskisenie 6, 38300 Kiikka, puhelin 050 342 5027 ja sähköposti larjava@kopteri.net

Vetoamus pyhäjärveläisille

Pyhäkylän koulupiirin kirja-toimikunta hakee kuvia (ja tietoja) mm. seuraavista yleisistä kohteista:

Vanha parahuone ja lainamakasiini, kunnantalon luona kioskitt eliputkat ja hevoskatokset. Tienrististä Nuoriseurantalo. Asemalla ropottilaisten tekemästä mailla kiviäidasta. Pyhäjärven aseman lähistöllä: Nimismiehen talo, Pyhäjärven Osuuskassan konttori, Pyhäjärven Kauppa Oy:n myymälä, Pyhäjärven Säästöpankin konttori, Osuuskassan aseman myymälä ja Meijeri.

Jos jollakin on tallissa valokuvia tai kuvia edellä luetelluista kohteista, pyydämme

niitä lainaksi kirjan tekoa varten. Skannauksen ja tallennuksen jälkeen alkuperäiset kuvat palautetaan omistajilleen. Myös erilaiset tiedot em. kohteiden toiminnasta ovat tervetulleita.

Koulupiirikokous

Muistinin merkittäväksi kerrotaan, että Pyhäkylän koulupiirin yleinen kokous pidetään Vammalassa Seurojen talossa lauantaina 12. 3. 2005. Ohjelmasta tarkemmin myöhemmin. Arpajaisvoittoa ja kehoitetaan varaamaan. Samoin toimikunta toivoi, että myyjäispyörytään tehtäisiin erilaisia käsitöitä talven aikana.

Tietojen ja kuvien keruu

Tätä kirjoitettaessa valokuvia puuttuu vielä lähes 90 kohteesta. Kuva tai useampia löytyy jo n. 180 kohteesta. Jo skannattujen kuvien palautus alkaa marraskuussa. Tietojen määrää ei lähetettävään vaihtelee kovasti. Ilolla on kuitenkin todettava, että hyvin monet ovat lähettäneet tietoja Pyhäjärveltä nykypäivään, kuten on toivottu.

Muistinin virkistämiseksi ohjeita niille, jotka vielä miettivät:

Valokuvia toivotaan Pyhäjärven ajalta (mikäli löytyy), samoin evakkovaiheen ajoilta ja mikä tärkeää, lopullis-

ta sijoituspaikalta ja perheen nyt elossa olevista, nuori polvi huomioiden.

Samoin tiedot perheen jäsenistä Pyhäjärvellä (ammattit, harrastukset, yms.), tietoja evakkopaikkakunnista, missä oltiin, lopullisesta sijoituspaikasta, jälkikasvusta ja heidän ammatistaan ja harrastuksistaan.

Jo lähetetyistä tiedoista kiittäen ja postia odottaen! Viekö viestiä niille, joita lehti ei tavoita. Yhteisvoimin saadaan hyvä lopputulos.

PYHÄKYLÄN
KOULUPIIRIN
KIRJATOIMIKUNTA

Tapahtui Pyhäjärvi juhlilla

Alan varmaan olla vanha, koska mieleeni muistuu asioita, jotka ovat olleet vuosikymmeniä muistamattomissa. Minun täytyi tarkistaa kälytän Merja Inkiseltä, että Pyhäjärvi juhlii todellakin on ollut ennen 50-lukua. Tämä ei siis taida olla pelkästään mielikuvituksen tuotetta. Siihen aikaan ei vielä ollut jäätelötuotteita, oli vain puikkoja ja irtotötteröitä.

Olin päässyt äidin ja isän kanssa Pyhäjärvi juhliille. Täntini oli jäänyt liikkotamaan paria pienempää sisarustani, minä olin jo ven verran iso tyttö, etten eksynyt väkijoukkoon ja ehkä muutenkin oasin jo käyttäytyä ihmisiksi. En muista olivatko juhlat lauttakylässä vai jossakin muualla ja millä sinne mentiin, sen muistan vain, että oli kuuma kesäpäivä. Tulimme juhlapaikalle. Isä ja äiti näkivät heti siellä tuttaviaan

ja alkoivat haastella niiden kanssa. Pyörin isän jaloissa, kunnes hän kysyi: "Tahoisie mitä?" Minä tietysti siihen, että jäätelön. Jäätelörahalla tuli ja pyytävänä pistelin sen poskeen. Sitten tuli mieleen, että koska tämä oli niin helppoa, niin pyydänpä äidiltäkin. Siellä äiti jutelti Herran Elman kanssa, eikä nähnyt eikä kuullut muuta maailmaa, joten jäätelörahalla heltsi ihan huomaamatta. Niin söin toisenkin jäätelön.

Kuljeskelin ihmisjoukossa ja siellähän oli Viskarin mummo naisjoukossa. "No Kaijakos sietä tullo? Hää on mein Aune vanhemp' tyttä. Hää on syntynyt siel Pyhäjärvel. Tulehan sanomaa täällä päivää. Niiaa näistä. No oot sie tyttöraiska saant mitään, ottasit sie vaik jäätelön." En pystynyt sanomaan mitään, kun mummo jo meni kioskille sitä jäätelöä osta-

maan. Se oli kolmas jäätelö.

Kun olin aikani taas kuleskellut ihmisjoukossa, tuli Viskarin äijä minua vastaan. "Sie jätitki sopivat, mie olin juu mädös kioskia ostamaan limonaattipullon, mutt mie ostankin samantien siel jäätelö. Mie en tajaa jaksaa tätä pulloa juuva kaikkee. Juo sie toinen puoli ja vie sitten pullo takasin, joi eväitä riko sitä ja säre jalkoiaan." Se oli neljäs jäätelö.

Aikani kulettuani tapasin Inkisen mummon istumassa penkin päissä juttelemassa ystävänsä kanssa. "Tuleheha tänne. Tässä on mein Parvi vanhemp' tyttä. Tuleha tervetulleentää. Otsie raukka saant mitään. Mie ostan siel jäätelön. Ai et sie taho. Kyl sie tämmösen pienen pötkön syöt."

Se oli viides jäätelö. Tarina ei vielä loppu tähän. Inkisen äijä tuli ihmisiiviniässä vas-

taan. "Kuulisie ku torvisoitto kunta soitti soriasi. Män nääs ostamaan jäätelötötteröt sen kunniaks. Kyl mie tiian jos siul onsanotto, ettei saa kerjätä eikä tahtoo, mie oon eri juttu. Män nään jaostetaan oikeen semmoset tötteröt, mies on kaks palloa päällekkään."

Ja niin minä olin syönyt alle kahteen tuntiin kuusi jäätelöä. Onneksi eitarvinnut ihan heti lähteä kotiin, että kerkesin käydä vessassakin. Pariinpäivään en syönyt mitään, luulivat sen johtuvan siitä, että olin saanut liikaa aurinkoa. Normaalisti näistä henkilöistä kukaan ei olisi minulle antanut kovin helposi jäätelöä.

Näin ei voi käydä kuin Pyhäjärvi juhlissa.

KAIIJA SUVELA,
LOHJA

Avoimet ovet Karjalaan - Karjalatalo 30 vuotta

Karjalatalo Helsingin Käpylässä valmistui pitkällisen unelman ja määrätietoisuuden ponnistusten voimin vuonna 1974. Heimotalo vietää kuluvana vuonna 30-vuotista juhliaan. Tapahtuman kunniaksi vietetään Karjalatalossa avoimien ovien päivää perjantaina 19. 11. 2004 klo 13-18, osoitteessa Käpyläntie 1.

Monien toimijoiden talo

Avoimien ovien päivä on tarkoitettu kaikille karjalaisille, helsinkiläisille ja naapuriston käpyläisille. Tapahtuman yhteydessä järjestetään erilaisia tietoskuja, näytelmiä ja kuvaesityksiä myös Karjalatalon nykytoiminnasta.

Karjalatalo on paitsi karjalaisen oma kotipesä, myös laajalti muuta kulttuuritoi-

mintaa sisältään pitävä toimintakeskus. Arkkitehti Into Pyykön suunnittelema punatunnelinen buunkerimainen rakennus toimii kuten keskiäkäinen linna tai kuten karjalainen evakkokansa siinä; se tahtoo solmia suhteita ja luoda yhteistä toimintaa ympäristössään. Kotiseutunsa joutumaan jättäneet evakot esittelevät talossaan avoimia ovia Karjalaan.

Välitöntä karjalaismeiniä

Karjalatalossa kohtaavat menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus. Siksi avoimien ovien eräänä teemana on Karjalan Liiton toiminta luovutussa Karjalassa. Karjalatalo on ulottamassa toimintaansa Viipuriin. Viipurikeskus Karjalan vanhassa pääkaupungissa esitetyt avointen ovien päivillä esi-

merkinä nykyisestä lähi-alueyhteistyöstä. Luovassa on myös karjalaisia herkuja, paistia, piirakkaa ja karjalaisia välityömyitä.

Mahdolliset huomiointisuositukset 30-vuotiaalle voi osoittaa Karjalaisen heimotalo-rahastoon, jolla tuetaan talon tulevaa kunnostusta. Tilinumero: OKO 572 194 - 214696.

Avoimien ovien päivänä 19. 11. klo 13-18 Karjalatalossa on näytelmiä, tietoskuja ja opastuksia, soittoa ja laulua, syötävää ja juotavaa sekä avoimet ovet kaikkiin saleihin.

Aka-ulassa on esillä talon rakentamiseen ja toimintaan liittyviä näytelmiä sekä Karjalan Liiton, Karjalaisen Nuorisoliiton ja Viipuri-keskuksen toiminnan esittelyä. Lisäksi ulassa on saatavilla karjalaisia leivonnaisia, ku-

ten karjalanpiirakoita ja viipurinrinkeleitä. Viipurilaisesta pellavakavasta voi ostaa joululiiat valmiiksi ja Karjalan Liiton myyntipisteestä löytyy karjalaisia tuotteita joululahjoiksi. Myös karjalaisia pitäjälähdelähdet ovat esillä avoimien ovien päivänä ja juhlasalissa esitellään luovutetun Karjalan pitäjien vaakunetun. Lisäksi Karjalaisen Näyttämön näyttely on esillä ja päivän aikana Viipurin Soitannollinen Kerho soittaa karjalaisia musiikkia. Alhaalla talkookiekkiossa voi käydä tutustumassa Karjalampiirakoiden leivontaan.

Toisessa kerroksessa Karjalan Liiton toimiston ovet ovat avoimina, jolloin pääsee tutustumaan myös liiton entisten johtohenkilöiden muotokuvii. Suomen Inkeri-liitto esittää Inkerisalissa ja Helsingin Sortavalalaisten Sortavala-salissa. Laa-

tokka-salissa voi tutustua iltapäivän aikana Pääkaupungin Karjalaisen opastuksella Evakkoin elämää -näytteen ja katsoa Karjala-aiheisia videoita.

Yläsalin vitriineissä on upeat kokoemat muun muassa entisten viipurilaisen urheiluseurojen pokaaleja ja muuta rekvisiittaa viime vuosisadan alusta. Pääkaupungin Karjalaiset Nuoret esittävät kansantansseja ja Karjalaisen Nuorisoliiton ilmajoukkoon näytös tullaan kello 14 yläsalissa.

Kolmannessa kerroksessa on sekä Viipuri-keskuksen että Karjalaisen Nuorisoliiton toimisto. Värttilän pitäjän ja Käiksalmen kaupungin voi tutustua Värttilä-salini ja Käiksalmi-salin valokuvien, taulujen ja esitelyjen myötä. Pienen pitäjähuoneen seinillä on pitäjien kartat esillä ja Galleria-salissa si-

jaiteva kappeli sopii hiljentympispaikaksi niin ortodoksisille kuin luterilaisillekin. Wiipurin arkistoyhdistys esittelevä toimintansa Wiipuri-salissa.

Karjalan Liiton käsikirjaston kokoelmiin ja Virkki-käsityömuuseon näyttelyihin voi tutustua iltapäivän aikana talon kolmannessa kerroksessa.

Päivän aikana oppaat kertovat Karjalatalon salien taustoista ja toiminnasta.

Ravintola Kareliassa on lounastarjoiluna karjalaisia herkuja.

Vapaa pääsy! Tervetuloa avoimien ovien päivään!

Karjalatalo

Käpyläntie 1

00610 Helsinki

Lisätietoja Karjalan Liitosta, puh. 09 - 7288 170, toimistoa www.karjalanliitto.fi.

Karjalan kierros

Olin vuosia suunnitellut läheteväni tutustumaan esi-iesien maille, pakkoluovutettuun Karjalaan. Äitini oli kotoisin Kuolemajärven Tammiokasta ja isäni Pyhäjärven Tiituulta. En ollut lapsena ja nuorena kovinkaan kiinnostunut juuristani, mutta mitä vanhemmaksi tulin, sitä enemmän alkoi kiinnostaa juurieni etsintä. Aina, kun joku kysyi, mistä olen kotoisin, vastasin naurahtaan, että en taida olla mistään kotoisin. Lisäsin sitten kuitenkin, että olen syntynyt karjalaisista vanhemmista heti sodan jälkeen Keski-Suomessa ja vanhempieni mukana muutin lapsena Satakuntaan ja nyt asun Varsinais-Suomessa.

Viuhdon koitti tilaisuus lähteä Karjalaan, kun porilainen matkanjärjestäjä ilmoitti lehdessä syyskuussa tehtävästä Laatokan-kierroksesta. Syyskuun alussa sitten iloinen matkaseurueemme starttasi Porista kohti itäraja. Lappeenrannasta tuli mukameen Musakan Antti, joka toimi oppaana-amen koko matkan ajan. Matkasimme ensin Värttilän tulliaseaman kautta kohti Ruskealaa, jossa kävimme tutustumassa suomalaisen pariskunnan ylläpitämään

entiseen Ruskealan pappilaan. Heillä käy Suomesta paljon matkailijoita, muutamat yöpyvätkin siellä. Valittavasti omistajapariskunta ei ollut paikalla, he olivat käymässä Suomessa. Ruskealasta matkamme jatkui Sortavalan, Aunukseen ja Petroskoihin. Saimme Petroskoissa oppaaksemme paikallisen matkatoimistovirkailijan Katjan, joka puhui hyvää suomea. Hänen johdolla matkasimme katamaraanilla halki Äänisen Kizin saarelle. Siellä tutustuimme vanhoihin karjalaisumuksiin ja puukirkkoihin. Suurinta kirkkoa emme päässeet katsomaan silvättäpäin, koska se on remontissa, joka kestää vielä ainakin kymmenen vuotta. Sieltä palattuamme teimme vielä kiertoaajon kaupungilla ja illalla saavuimme majapaikkaamme hotelli Pohjolaan. Seuraavana päivänä matkasimme Aunukseen, kävimme kateleimassa sotamuistomerkkejä ja muita nähtävyyksiä. Illalla majoituimme hotelli Aunukseen.

Seuraavana päivänä lähdimme kohti Pyhäjärveä. Teimme matkallamme pikavisiitin Pietariin, mutta aika ei antanut myöten pitem-



Musakanlahden nuorisoseuran talo.

pään viipymiseen siellä. Tuttuja paikannimiä vilisti ohitse, kun oppaamme selosti: Rautu, Sakkola... Viuhdon saavutimme matkani pääkohteeseen Pyhäjärvelle Musakan Lomarantaan, jota nykyisin isännöi Antti Musakka. Antin vaino oli laittanut meille herkullisen illallisen. Saunat olivat kuumina ja rohkeimmat jopa pulahitivat uimaan Pyhäjärveen. Pyhäjärveltä teimme retkiä ympäristöön seuraavien kahden päivän ajan. Matkasimme vanhalla sotalaivalla Konevitsan saarelle tutustu-

maan luostariin ja sen ympäristöön. Oppaamme kertoi, että suomalaisen aikoina siellä oli ollut yli sata munkkia, mutta nyt heitä oli siellä vain muutamia. Totesin, että kyllä Laatokka todella on niin iso miltä se Euroola näyttää, onhan se kartalla suuri järvi. Meren läheisyydessä asuvalle se toi kyllä mieleen ennemminkin meren kuin järven. Vesi nähtiin kirkkalta ja puhtaalta. Rannoilla oli hienoa hiekkaa, tuli mieleen Yyteri tai Kalajoen hiekkarannat.

Seuraavana päivänä kävimme Metsäpirtissä. Psyhdyimme katselemaan maisemia. Pöimän Metsäpirtissä syntyneelle tuttavalleni viereistä luonnonkukkiä, mutta valitettavasti ne matkan varrella kuivuivat ja tuhoutuivat ennen kuin ehdin ne hänelle antaa. Käiksal-messa kävelimme torilla ja ihmettelimme edullisia hintoja. Kerroin matkatovereileni, että äitini ja isäni olivat asuneet ennen sotia Käiksal-messa. Myöhemmin sain tietää, että paikka oli ollut Tenkalahdi. Isä oli ollut töissä suuressa tehtaassa, jonka portilla kävimme käännyttämässä. Tuntui ihmeellisesti ajatella, että juuri täältä oli isäni joutunut sotaan ja äiti lähtenyt evakkoon pienen Anja Marjatan kanssa v.1939. Näillä kaduilla äitini oli työntänyt Anja Marjattaa vau-

nuissa. Sitä taloa, jossa he olivat asuneet, ei enää ollut. Se oli palanut jo ennen sotia ja he olivat asuneet vähän aikaa vuokralla jossakin muualla, ennen kuin lähtö evakkoon tuli. Voin vain kuvitella niitä tuumuksia, joita vasta 22 -vuotiaalla äidilläme on ollut; mies sodassa, pieni lapsi kitalossa ja sen lisäksi hän odotti Eeva-siskoani. Niin vain oli lähettävä junnalla kohti tuntematonta.

Käiksalmen ja ympäristön nähtävyyksiä päivän katselutemme palasimme Musakalle, jossa odottivat taas iltasauana ja maukas illallinen. Olin päättänyt, että minäkin menen uimaan Pyhäjärveen, vaikka järvi näyttikin aaltoilevan melko voimakkaasti. Niinpä sitten rohkaisin itseni ja kastauduin Pyhäjärven veteen, mutta mitään pitempää uimaleikkiä en voinut tehdä, sen verran voimakas tuuli kävi.

Viimeisenä vierailupäivänämme Pyhäjärvellä pääsin tutustumaan myös isäni kotikylään Tiitualle. Antti Musakka selosti tottuneesti, missä joku entinen pyhäjärveläinen oli asunut. Jäljellejääneitä talojahan ei kovin montaa ollut. Isäni kotilostakaan ei ole jäljellä mitään. En päässyt siellä pihallakaan käymään, koska sinne ei voinut mennä linja-autolla tien huonon kunnan vuoksi. Kuvasin kuitenkin Musakan-

lahden koulun, jota sukulaiseni ovat käyneet sekä Tiituan Nuorisoseuran talon, josta isäni oli joskus kertoillut. Molemmat rakennukset ovat päässeet pahasti rapioille, koska eivät ole enää missään käytössä. Tämä käyntini veti minut hetkeksi hiljaisiksi ja pintaan nousi vain kysymys, miksi? Miksi ihmiset eivät saaneet elää täällä elämäänsä onnellisena arkisia askareitaan toimittellen? Miksi heidät piti väkivalloin ajaa pois omilta mailtaan ja kotikunniltaan? Kuten eräs kirjottaja kerran sanoi, että yhtään hyväksyttävää syytä tuolle kaikelle ei ole esitetty, eikä tulla esittämään.

Maanantaiaamun kaitessa vahvan aamupalan jälkeen starttasi meistä kohti Viipuria ja Vaalimaata. Viipurissa kävimme paikallisella tavatavalla ja tiilla. Torin kerjäläisnaiset pienne lapsineen kävivät säälissä. Tuuli ja hieman välillä sataa tiuhutettua ylä nämä raahasivat torilla pieniä lapsiaan.

Vaalimaan tullissa minulle oli tulla hiki, kun virkailija alkoi kohdallani kovan puhutuvan. Huusin äkkiä apuun oppastamme, joka tulkitsi, että virkailija väittä, että en ole antanut maahan-tulokavaketta. Sanoin antaneeni sen passin kanssa samaan aikaan. Siinä vähän aikaa kului, kun jo ajattelin, että nyt tuli hankalat paikat. Onnoksen virkailija huomasi pudottaneensa lattialle ko. kaavakkeen. Ei muuta kuin leima passiin ja kohta olimme jälleen kohti-Suomessa. Oli jo lähes puoliyö, kun olin kotona jälleen. Matkani oli sitä mitä odotinkin, oikeastaan vielä enemmänkin. Tämä tuskin jää viimeiseksi matkasuorueestamme olivat tyytyväisiä matkamaan antiin. Haluanakin vielä kiittää Heliä, Anttia ja taivava linja-autonkuljettajamme mukavasta matkasta. Kiitos myös kaikille kanssamatustajille. TUULA AULA



Kitzin saaren vanhoja karjalaisasumuksia.



Rakas äitimme, mummomme ja isomummomme

Katri NÄRIÄINEN

o.s. Immonen

s. 15.6.1911 Kurkijoella
k. 20.9.2004 Lohjan sairaalassa

Kiittäen ja kaivaten
Martti ja Mirja
Liisa ja Raimo
lastenlapset ja lastenlasten lapset
Selma
muut sukulaiset ja ystävät

*Väsymys tuli kuin hiipien hiljaa,
vei voimat ja unen antoi.
Se taittoi sukumme vanhinta viljaa
pois rakkaamme luokseen kantoi.*

Rakkaamme on siunattu 16.10.2004 Vihdissä.
Lämmin kiitos osanotosta.

Rakkaamme

Aulis Kalervo VIRTANEN

* 8. 8. 1918 Kiikoinen
† 7. 9. 2004 Pori

Kiittäen ja kaivaten

Elke (o.s. Lappalainen)
Esa ja Eeva
Pekka ja Kirsti
Olli

*Väsymys tuli hiipien hiljaa,
vei voimat ja unen antoi.
Se taittoi sukumme vanhinta viljaa
pois rakkaamme luotamme kantoi.*

Kiitos Pappa kaikesta.

Lastenlapset ja heidän perheensä



Kiitos kaikille sukulaisille ja ystäville muistamisesta.
Siunaus toimitettu Kiikoisten kirkossa.
Kiitämme osanotosta.

Rakkaamme

Aili Katri LAPPALAINEN

* 28. 7. 1926 Vpl. Pyhäjärvi
† 9. 9. 2004 Tampere

Lämmöllä kaivaten

sisaret ja veljet perheineen
muut sukulaiset ja ystävät

Neitsyt Maria Emonen
Rakas Äiti armollinen
laula uppunut unehen
luopunut leponan aseta
noista pois sumuinen verho
anna ilman sinuhän kangas
mammeilleen kummahdella
tuhka tuulehen hajotta

Siunattu Ikaalisten kirkossa 2. 10. 2004.
Lämmin kiitos osanotosta.

Rakkaamme

Klaus Kalevi VANHANEN

* 9. 6. 1927 Vpl. Pyhäjärveltä
† 14. 9. 2004 Vammalan aluesairaalassa

Kaivaten

Puoliso
Oili, Markku, Maria ja Arjo
Olavi
Aila ja Toivo
Hilkka ja Alpo
Tauno
Hannu
veli perheineen

*Soitteli tuuli jo kauan meille,
surun vierusti hiljalleen,
katseli aikaa elämään Herra,
kutsui pois sairaan ja väsyneen.*

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

Rakkaamme

Tauno KIURU

* 12. 10. 1927 Vpl. Pyhäjärvi
† 23. 9. 2004 Sat. Ks

Puolisoa, isää, pappaa ja isopappaa
syvästi kaivaten

Senja
Ejko perheineen
Esko perheineen
Pekka perheineen
Päivi perheineen
Petri perheineen
muut sukulaiset ja ystävät

Kutsu tää ei tullut aivan tietämättä
ovi rauhan maahan oli raollaan.
Vaan arvaamoin oli se aamuhetki
Nois lähdti luotamme kokonaan.
Poislähtösi meille ikävän toi
parhaan rauhan se sulle soi.
Siunaamme matkasi viimeisen
sinua kaikesta kiittäen.

Heittäkää hiljaa arkule multaa,
siellä on pappi, siellä on kultaa.

Lastenlapset, lastenlastenlapset

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.



Kirkonsanoma

Hyviä sanoja

Sairautta. Sairauslomaa. Sovittujen tapahtumien ikävää peruauttamista. Yllätykseksi saan vastaukseksi hyviä sanoja:

- "Pidä hyvää huolta itsestäsi."
- "Nyt ei kannata hötkyillä."
- "Anna aikaa paranemiselle."
- "Eiväthän nämä asiat ole meidän kädessämme."
- Tutkimuksia. Odotetua. Sairaalan kauniilla pihamaalla minua puhuttelee taideos, johon kuuluu uusia neljä väljästi ympäryssä olevaa kiviptylvästä. Jokaiseen niistä on kaiverrettu hyviä sanoja, neljä elämäneuvitusta:
- "Läheisyys tietää eroa."
- "Usko tekee ihmisen."
- "Rakkaus on ikuista."
- "Luonto ei mitään tee turhaan."

Hiljentymistä. "Läheystää Jumalaa, niin Hän lähestyy teitä." luvataan Raamatussa. Käänny Hän puoleensa ja pyydän, että Hän lähestyisi minua. Kuulen sanat: "Seuraa minua." - "Mutta Herra, enhän nyt jaksakaan mitään," huokaan. - Silloin kuuluu Hyvän Paimenen ääni, joka kutsuukin lepäämään eikä töihin. Koen omiksi psalmin sanat: "Herra on minun paimeneni, ei minulta mitään puutu. Viheriäisille niityille hän vie minut lepäämään", viroittavien vetten työ hän minut johdattaa. Vaikka minä vaeltaisin pimeässä laaksossa, en minä pelkäisi mitään paha, sillä sinä olet minun kanssani." Hyvän Paimenen hyvät sanat tuovat rauhan sydämeeni. Ei ole mitään häliää. Elämäni langat ovat Hyvässä Käsisä.

Hyvät ystävät. Meitä jokaista hoitaa yhä se sama Vapahtaja, joka Vpl. Pyhäjärven kirkon alttaritaulessa lausuu nämä hyvät sanat: "Tulkaa minun työni kaikki te työn ja kuormien uuvuttamat, minä annan teille levon."

Käännä Hänen puoleensa. Hän tietää mitä sinä tarvitset.

MIRJA TENKANEN

Valmistuneita

Syyskuun 30. päivänä valmistui Ari Gering tietojenkäsittelijäksi/tietokoneohjelmiojaksi erikoisalanaan multimedia. Hän suoritti tutkintonsa valtion hyväksymässä yksiyksiyssä tietojenkäsittelyammattiteihin valmistavassa ammattikorkeakoulussa Berufoinformatiionszentrum für Informationsverarbeitung Berufe Baderbornissa, Saksassa.

Ari on kirjoilla Suomen kansalaisena myös Kiikoisissa, missä on mielusti viettänyt lapsuuden lomat, käynyt Suomessa rippikoulun, opettellut Suomen kieltä ja kultuuria Mannerheimin suomalaisessa kielikoulussa, Helsingin Suomalaisessa Yhteiskoulussa ja Euran Man-

nerheimin suomalaisessa kielikoulussa, Helsingin Suomalaisessa Yhteiskoulussa ja Euran peruskoulun yläasteella. Äiti on erityisopettaja Marja-Liisa Gering, isovanhemmat Anna ja Onni Kaasalainen Pyhäjärven Hassinmäellä, missä Ari on käynyt heidän kotitalojaan katso-massa. Ari muistaa lapsena äijän piirtäneen sormella viivan päästä haaroihin, näyt-täneen sydämen puolta ja sanoneen: "Sie uot puol-suomalainen. Tää puol-suomalainen". Arin erityise-nä kiinnostuksen kohteena on historia ja kielet, ja hän on opiskellut yliopistossa myös arkeologiaa, keskiajan historiaa, politiologiaa, germanis-tiikkaa, ranskaa ja englantia.

Tauno Kiurua muistellen

Huittisissa kuoli 23.9. maanviljelijä Tauno Kiuru. Hän oli syntynyt Vpl Pyhäjärven Salitsanrannan kylässä 12.10.1927. Salitsanrannan kylässä Tauno kasvoi ja vartui. Hän menetti isänsä ollessaan vielä poikainen. Tuusssa koulussa hän sai hyvin kansasoulun osallistuen nuorukaisena kaikkiin lähel-lä tapahtuviin kylän rintoihin. Talvisodan pöytässä Tauno oli vielä poikainen aistien kuitenkin ympärillään tapahtuneen hädän ja kau-hun evakkomatkoineen. Äiti-Annista tuli Taunolle evakkomatkan aikana tuki ja turva. Yhdessä he toiveikkain mielin palasivat jatkosodan alkuvaiheessa evakkomatkalta kotiin Pyhäjärvelle, jossa talo oli säilynyt ehjänä. Jatkosodan aikana Tauno liittyi IS-poiikin suorittaen tunnollisesti nuorukaiselle annettua lähetti ja vartiointi-tehtävät sotatoimialueella. Ylpeänä Tauno kantoi hänelle myönnettyä tammenleh-vää takkinsa rintapielessä.

Evakkovaiheen jälkeen Tauno muutti yhdessä Anni-äitinsä kanssa Huittisten Kaharilaan, josta löytyi uusi koti. Sinne Kaharilaan Tauno toi myöskin nuorikkonsa Töykälän Senjan

Alastarolta v. 1950 ja ajan yötä perheeseen syntivät lapset Eija, Esko, Pekka, Päivi ja Petri. Maanviljelystöiden ohella Tauno kävi rakennus-silla töissä niin Huittisissa kuin naapurikunnassakin ol-len joskus töissä jopa Turus-sa saakka. Tilan mukana tulleen entisen muonamiehen pirtin tilalle rakennettiin uusi isompi talo 1970-luvun alussa. Työpaikaksi vakituiti 17 vuoden ajaksi metsätraktorin kuljettaminen Kennin yrityksessä. Varsin pitkän päivätyön Tauno ehti tehdä myöhemmin myöskin maatalouskauppa Tukon palveluksessa.

Koti, uskonto ja isänmaa olivat Taunon elämässä tärkeällä sijalla. Oman lapsuudenkodin ja kotiseudun menestys Karjalassa, veljen ja vaimon isän kaatuminen sodassa olivat omiaan asetta-maan näille arvoille puitteet joita Tauno kunnioitti. Karjalaisuus ja sen myötä järjestö-toiminta olivat Tauno Kiurun sydäntä lähellä Hän kuului Huittisten Karjalais-ten johtokuntaan jäsenenä ja varapuheenjohtajana useita vuosia. Huittisten So-tilaspoikien perinnekilta perustettiin 10 vuotta sitten. Tauno kuului tähän perinne-kiiltaan sen perustamisesta lähtien.



Tauno Kiuru.

Tauno Kiuru oli vaatima-ton suoraselkäinen suoma-lainen ja karjalainen mies. Hän osallistui moniin koti-seutumatoihin niin, sotilaspokien, koulupöytäriiden kuin aam sukunsa kanssa. Rauhallisesti hän kertoi nuoremmille matkakump-paneeilleen kotiseudun vielä jäljellä olevia nähtävyyksiä.

Viimeinen Taunon koti-seutumatka Pyhäjärvelle suuntautui toissa kesänä koulun 100 vuotisjuhlaan. Silloin jo lyhenevin askelin Tauno yhdessä vaimonsa, poikansa ja tyttärensä sekä näiden perheiden kanssa suuntasi koulun pihalta matkansa läheisen Kiurun talon pihapiiriin. Tauno sai viettäjä kokemusta täynnä olevaa elämäänsä varsin pit-kään. Hän olisi täyttänyt tämän kuun 12 päivänä 77-vuotta. Viimeiset pari elin-vuottaan Tauno ja Senja asuivat Lauttakylän keskus-tassa kauniissa kerrostalo-asunnossa Petri paljon jatka-essa Kaharilan talon pitoa. Hyvin Tauno ehti kotiutta kerrostalon korkeuksiin tarkkaillen väheneyin voi-min Lauttakylä elämää.

Tauno Kiuru on nyt poissa mutta hän on silti keskellä-nne. Monet rakkaat muistot pitävät siitä huolen. Siunaa-vin ajatuksin sukulaiset ja ystävät kokoontuivat Huittisten kirkkoon 16.10. saatta-maan Taunoa viimeiselle matkalle. Siunauksen toi-mitti Huittisten seurakun-nan kirkkoherra, rovasti Si-mo Lautila. Veteraaniveljetin laulukouro lauloi kirkossa ja vt. kanttori Perko lauloi Laps' olen köyhän kauniin Karjalan. Omaisten ja ystä-vien kukkien lisäksi arkulle laskettiin Huittisten Karja-laisten, Huittisten Satovete-ranien ja sotilaspoikien per-innekillan kukkalaitteet.

Huittisten Seurakuntakeskussa pidetyssä muistotilaisuudessa veteraaniveljet lauloivat ja Reino Äikiä muisteli Tauno Kiurun elämäntyötä.

REINO ÄIKIÄ



Vpl. Pyhäjärveltä kaksi kertaa evakkoon lähtenyt Hilma Pekkanen o.s. Äijö vietti 85-vuotisjuhlaansa Pylkännämen seurakuntatalossa 11. 4. -04. Salin täydeltä saapuu sukulai-sia ja ystäviä pyhäjärveläisheiksen juhlaan, jossa puhui-vat e.oleva rovasti Aaro Linn ja khra Petri Hautala sekä eläkeläisuroso lauloi. Kuussa täitänsä onnittelemassa Matti Äijö Ikaalisista perheensä kanssa.

Aili Lappalaisen muistolle

Aili-sisareni syntyi Vernitsan kylässä. Vastapäätä sijaitti Koneitsan luostarisaari, jonne oli haudattu isoäitimme ortodoksiset sukulaiset. Vaikka olimme luterilaisia, niin idän Bysantin vaikutus oli Ailiin hyvin voimakas ja se nousse esiin useissa hänen ruunoissaan.

Aili sairastui lapsena selkärangan luutuberkuloosiin ja tämän johdosta hän jäi pienikokoiseksi. Kipsissä maatessaan hän keksi ajankulua. Hän oppi lukemaan ennen kouluunmenoa ja lukemisen puuteesta opetteli almanakan ulkoa. Koulussa hän luki kaikki lainaston kirjat. Kirjojen myötä hänelle aukeni mielikuvitusmaailma, johon oli hyvä paeta elämän kipeitä asioita.

Tuli sota, joka toi meidät pois kaksi kertaa kodistamme. Tämä viimeinen lähtö sodan keskellä oli hyvin draamaattinen, kauhua ja paniikkia aiheuttava kokemus, joka jätti jälkensä varmasti meihin kaikkiin, mutta ennen kaikkea herkkään Ailiin. Suurhyökkäyksen alkaessa venäläiset tulittivat Sortanlahden sotilastukikohtaa. Öisissä pommituksissa kotimme ikkunat helisivät ja tietenkin me lapset mihiin herättämme olimme kauhuista sekaisin.

Lähtisimme sitten evakoon, joudimme Elisenvaaran risteysasemalle. Junamme kuljettaja siirsi vastoin ohjeita ja meidän onnekkemme evakojunan pois asemapaikalta. Hetken päästä venäläiset pommitokone ilmestyivät taivaalle. Pakenimme junasta metsään. Äiti suojeli sylissään kolmevuotiaista Pekkaa. Minä 5-vuotias painauduin Ailin kainaloon, pää sammalini ja siinä tunsin Ailin voimakkaat sydämen äänen. 8-vuotias Pentti oli kyvyssä äidin vieressä. Kuului valtaista räjähdyksiä, sirpaleita ja oksia sateli. Pommit osuivat asemarakennukseen ja sen edessä seisovan räisäläisten evakojunana. Näky asemalla oli järkyttävä. Aili kirjoitti myöhemmin ruunoissaan, "haluan unohtaa ja kuitenkin muistaa kaiken."

Meidän silloinen etappipaikka oli Korpilampi. Isä oli sodassa ja 12-vuotias Tellervo toi lehmämme sodan jaloista turvaan. Tukena hänellä oli Kymäläisen aikuiset sisarusukset. Pentin ja minun matka jatkui Ruotsiin, josta oma muistikuvani. Lappu kaulassa, käsi tukasti Pentin kädessä kiinni ja silmissä runsaasti sulolaista vettä. Aili kertoi, että he äidin kanssa rukoilivat joka päivä meidän



Aili Lappalainen.

poissaolevien puolesta ja niin voimallisesti hän rukoili varjelusta isälle sodassa ja lehmien kanssa tarpovalle Tellervolle, että kädet juutuivat kouristuksen omaisesti riistiin. Ja kun Tellervo siten viikkojen kuluttua ilmestyi ovelle, kengät puki kuluneina ja hameenharmaa repettyneenä, Aili oli pakahdusta ilosta.

Meidän lopulliseksi asuinpaikaksi tuli Ikaalinen. Aili oli käynyt 5 kuukautta kestävänsä opelukurssin ja hän sai työpaikan modistinä hatuakauspa. Hänellä oli kuitenkin sisäinen tarve saada oppia ja koulutusta, jonka mahdollisuuden sairaudet ja sota olivat vieneet. Hän kävi Karkun evankelisen kansanopiston ja kansankorkeakoulun. Hän sai tilapäisen kanslistin paikan Ikaalisten kirkkoherranvirastossa. Aili oli aktiivi seurakuntanuori. Piti pyhäkoulua ja tyttökouhua. Hän ystävystyi pastori Matti Koiviston Riitta-tytären kanssa, jonka kanssa oli tyttöleireillä ohjaajana.

Mutta sitten tuli elämään takaisku. Hän sairastui silloin erittäin vaikeasti hoidettavaan aivatautiin koulukoloon. Hän sairauti kauan ja toipui kuin toipui Saksasta tuodun erikoislääkkeen avulla.

Hän kävi sen jälkeen kaksivuotisen Kiipulan kauppa-koulun ja Tampereen konttorioiston. Muutti Tampereelle ja siinä työpaikan Hakalan lakiasiaintuomistosta. Tampere toi hänen elämäänsä monipuoliset kuviot. Hän liittyi Tampereen Seudun Invalideihin, toimi sen johtokunnassa ja sihteerinä sekä lauloi sen kuorossa. Hän sai sieltä runsaasti ystäviä, joiden kanssa vietettiin vapaa-aikaa kesäkohti Aitorannassa ja matkustellen ulkomaille.

Tärkeänä harrastuksena oli työväenopiston kirjoittajapäiri. Aili kirjoitti paljon ja vahvimmillaan hän oli ruonoissa. Hän kirjoitti Invali-

dien 40-vuotisjuhlaan juhlarunon, jonka yliopistolla pidetyssä juhlassa esitti taiteilijaprofessori Veikko Siiniso. Karjala-liiton kesäjuhlassa Jyväskylässä hänen runonsa esitti jyväskyläläinen näyttelijä. Ikaalisissa pidettyihin kolmeen Pyhäjärvi-juhlaan hän kirjoitti juhlarunot. Suomen Vleisradio julkaisi Kalevala-vuonna kirjoituskilpailun Kalevalan runonimillä. Aili voitti tämän kilpailun runolla Nykyhetki kullalla kallis – tämä päiväni pätevä. Tässä vain pieni osa hänen laajasta kirjallisesta tuotannosta.

Eläkkeellä ollessaan hän osallistui Suomen Kirjallisuuden Seuran perinteen tallentamiseen, voitoista sieltäkin palkintoja. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen murresanastoon hän on tallentanut 350 sivua Pyhäjärven murre sanoja.

Aili oli henkilöityä voimakkaasti tahtoiminen, iloinen ja seurallinen. Hän oli aina valmis auttamaan ja tukemaan, oli sitten sukulainen tai ystävä ilman asuntoa tai muuta avun tarvetta. Sanallisesti lahjakkaana hän löysi kaikkien sopivimmat ja kaudenmaiset sanat lohduttua tarvitsevalle ja jos taas hän ei pitänyt jostakusta, sanoista ei puuttunut terävyyttä. Hänen voimakkaasta tahdostaan muistan, kun hän valitti erästä hoitovierheistä silloiselle sosiaaliministerille. Rohkenin epäillä, mahdollikohan mennä liian pitkälle. Ailiilla tuli lyhyt vastaus, saamattomat eivät ole koskaan saaneet asioihin korjauksia.

Viimeiset kolme vuotta Aili oli Koukuniemen sairaosastolla liikuntakyvyttömänä, mutta henkisesti vireänä. Vain viimeiset kolme viikkoa olivat vaikeat, elämän riisuessa häntä kohti loppu. Hän oli väsynyt ja kukaan ei enää jaksanut puhua, lauloin hänelle hiljalla tuurilla viisuja, joita meillä kotona oli tapana lauantai-iltoihin koko perheen kanssa laulaa. Luulin, että hän oli jo syvässä unessa, mutta kun lopetin, hän puristi kättäni sanoen, laula. Laulu ja musiikki merkitsivät hänelle paljon ja sen mukaisesti hän valitsi kuolinilmoituksensa kirjoittamansa runon.

Uskon vahvasti tuonpuoleiseen ja uskon, kun Aili siirtyi rajan yli, olivat äiti ja isä siellä vastassa, sanoen: tule väsynyt ja sairausista uupunut lapsemme luoksemme pysyvästi kotiin.

SALME RINTALA



Eila ja Keijo Karkiainen.

Keijo Karkiainen 75 vuotta

Keijo Karkiainen, poika Pyhäjärven, täytti 75 vuotta syyskuun 24. päivänä. Juhlat pidettiin Keijon kotona Ikaalisten Mylykartussa ystävien ja sukulaisten kesken.

Keijo syntyi vuonna 1929 Pyhäjärven Sortanlahdessa Karkiaisemällä. Vanhemmat olivat Emil (1899-1957) ja Hilma (1903-1978) os. Haatka. Keijolla on kuusi voutta vanhempi veli Gunnar, joka on vaimonsa Eevan kanssa asunto Jämsänkoskella.

Sodan jaloissa

Kymmenvuotiaana Keijolla alkoi ensimmäinen evakokmatka, joka suuntautui Kuortaneelle. Sinne hän matkasi yhdessä äitinsä kanssa Käksälmen ja Alavuden kautta.

Gunnar-veli jäi Sortanlahdelle kaupan hoitajaksi. Isä oli rintamalla, jossa hän myös haavoittui.

Takaisin Karjalana Keijo pääsi keivällä 1942 koulun pidettyä. Kotitalo toimi kuitenkin joukkosidontapaikka-

na ja asunto löytyi naapurista Järvisiltä.

Toinen ja lopullinen evakoon lähtö tapahtui juuri ennen juhannusta 1944. Juhannusta viettätiin Torsonsaloissa. Keijo käveli karjanajamaa yli 350 kilometrin matkan Joroisiin. Sieltä päästiin junaalla Jyväskylään ja edelleen taas jalkapatikassa Korpilahdelle. Näistä pitkiä ja uuvuttavista matkoista Keijon mieleen jäi etenkin erikoisten vaatteiden pyykkäys. Ainoat matkassa olevat vaatteet olivat ne, joita pidettiin päällä. Siksi poika laitettiin uimaan siksi ajaksi, kun vaatteet pestiin ja kuivaettiin.

Uusi elämä Ikaalisissa

Keijo tuli kesällä 1947 Ikaalisten Valtuaan, jossa hän tapasi tulevan vaimonsa Eila Alajoutsin. Keijo siirtyi seuraavana vuonna asumaan Mylykartun Mettälään. Lähitöitä perhe osti metsätalun, jolle alettiin perustaa uutta kotia. Päärakennus valmistui vuonna 1949.

Keijo vei Eilan vihille vuonna 1950. Yhdessä kuokittiin sitten noin kahdeksan hehtaaria peltoa ja hankittiin viisi lasta nopeaan tahtiin.

Lapsista Markku, Margit, Pirjo-Riitta ja Harri asuvat Ikaalisissa. Toiseksi vanhin Pertti on löytänyt kotinsa Söderstälistä Ruotsista. Lastenlapsia Keijolla ja Eilalla on seitsemän ja neljättäkin sukupolvea on tällä hetkellä jo kolme kappaletta.

Käynnät Karjalassa

Eila ja Keijo Karkiainen ovat käyneet Keijon syntymäseudulla kolme kertaa vuosina 1997-1999. Samalla on poiketta Viipurissa, Pietarissa ja Käksälmenä.

Keijon vanha syntymätalo on jossain vaiheessa palanut ja tilalle on rakennettu venäläistyyppinen omakotitalo. Siinä asuvat äiti ja tytär nimeltä Tonja. Vastaanotto on aina ollut ystäväillinen.

PIRJO-RIITTA KARKIAINEN

Hannu Kilpeläinen Karjalan Liiton toiminnanjohtajaksi

Karjalan Liitto ry:n hallitus valitsi kokouksessaan 22. 9. 2004 liiton uudeksi toiminnanjohtajaksi teologian tohtori Hannu Kilpeläisen 3. 1. 2005 alkaen. Kilpeläinen on toiminut vuosiin toiminnanjohtajana elokuusta 2003 alkaen, jolloin toiminnanjohtaja Helena Valta jäi vuorotelluvapaalle. Helena Valta on pyytänyt eroa vuoden 2005 alusta palvelleen liittoa yli 16 vuoden ajan, josta puolet toiminnanjohtajana. Toiminnanjohtajan tehtäviin kuuluu liiton operatiivinen johto ja hallinto. Karjalan Liiton puheenjohtajana toimii kansanedustaja Markku Laukkanen.

Hannu Kilpeläinen on uskontotieteilijä ja väitellyt Laatokan Valamon luostarin ja yhteiskunnan vuoroaikaustutuksesta. Ennen nykyistä tehtävänsä Kilpeläinen on toiminut Helsingin yliopiston uskontotieteen laitoksen eri viroissa ja Suomen akatemian projektitukijana yli kymmenen vuoden ajan.



Kilpeläinen tutkimus- ja julkaisuutoiminta on keskittynyt paljolti Karjalaan ja siirto-karjalaisuuteen. Hän on tutkinut mm. salmilaisten tutkimurista ja uskonnollista sopeutumista Pohjois-Savossa, karjalasta ja venäläistä pyhänvaellusta, Karjalaan ja Venäjän luostarilaitosta sekä Bysantin ja Karjalan yhteyksiä. Kilpeläisestä on valmistumassa laaja tutkimus muinaiskarjalaisista uhri-

tualeista ja niiden sulautumisesta Karjalan ortodoksisen uskontoon.

Karjalan Liitto perustettiin 1940 siirtokarjalaisen edunvalvojiksi mm. siirtokarjalaisen asutus- ja maanhankinta-asioissa. Nykyisin Karjalan Liiton tehtävänä on karjalaisuuden ja karjalaisen kulttuurin ylläpitäminen ja osallistuminen Karjalan kysymyksen ratkaisusta käytävään keskusteluun. Karjalan liitossa on lähes 500 jäsenjärjestöä ja n. 60 000 henkilöjäsentä. Karjalan Liiton jäsenmäärä on viime vuosina ollut selvässä nousussa. Evakosukupolven lapset ja lastenlapset ovat innostuneita karjalaisista juuristaan. Tämä näkyy karjalaisen sukurojojen ja luovutettujen alueen pitäjaseurojen jäsenmäärän lisääntymisenä.

Terveisin
MERVI PIIPPONEN
kulttuuri- ja
tiedotussihteerinä
Karjalan Liitto

Häätöloa



Avioliittoon vihittiin Isojeon Lauhavuoren Nälkähisessä 18. 9. 2004 Katja Järvinen ja Juha Kaiku. Katjan vanhemmat Pirjo ja Kalle Järvinen. Isovanhemmat Elvi ja Esko Pohjalainen. Häätjuhlaa jatkettiin runsaasti ohjelmaan ohjelmallaan ja vahvimmissa iltoissa.

Merkkipäiviä

80 vuotta täytti 13. 10. Koke-mäellä Aune Kähkönen o.s. Savolainen Vpl. Pyhäjärven jaamasta.

Kiitos

Ystävät kiitos mahtavasta syntymäpäivämatkasta Pyhäjärvelle täyttäessäni 80 vuotta.

LAURA LAUTTAMUS

Terveisiä Jaaman kyläläisille

Emilia Kaasalainen, o.s. Kaasalainen täytti äskettäin kunnioitettavat 94 vuotta. Emilia on kotoinen Jaamasta ja hän on peruspyhäjärveläisiä, onhan hän isänsä puolelta Kaasalainen ja hänen äitinsä oli Pärssiisiä. Lisäksi hän avioitui Noitermaahan Väinö Kaasalaisen kanssa. Tunnenmehan sanonnan: Jos pyhäjärveläinen ei ole Kaasalainen niin hän on Pärssiinen!

Harvoin tapaa niin virkeää yli 90-vuotiaasta kuin Emilia on. Olen käynyt häntä muutaman vuoden ajan melko säännöllisesti tervehtimässä ja joka kerta hämmästelen hänen kevyttä askeltaan, hyvää muistiaan ja soljuvaa haasteluaan aidolla kotoisella murteella. Hän on ollut harvinaisen terve, tosin nyt toinen polvi vähän hidastaa liikkumista. Elämäntyönsä Emilia teki Nokian, entisen Suoniemen Kauniaisten kylässä maalaistalon emäntänä ja viiden lapsen kasvattajana. Nyt elinpiiri on pienentynyt, tilavat huoneet ja oma piha kukkasineen on muutunut Nokian keskustassa olevan vanhustentalon pieneksi, mutta sieväksi yksiökki. Palvelujakin olisi tarjolla, mutta ei Emilia niitä käytä. Itse hän laittaa ruuan ja leipoo kahvikakut. Raija-tytär huolehtii siivoamisesta ja kaupassakäynnistä.

Juttuhetket Emilian luona ovat antoisia. Hän on selvillä nykypäivän tapahtumista ja lukee tarkoin Pyhäjärvi-lehden. Erikaisen kiinnostavaa on hänen kerrontansa 70:n tai 80:n vuoden takaisista asioista. Emilia on taitava

kertoja ja itse olen innokas kuuntelija. Muutama esimerkki näistä "vanhoista ajoista". Emilian vanhin sisar, Maria, oli nuorikkona ja minänä Porsaanmäen Vesikola. Kun Marialle ja Matille syntyi esikoinen, Toini, tarvittiin silloin 9-vuotiaasta Emiliaa lapsenlikaksi.

"Aamuneljälty hyö miut herättiit, ko läksiit niityl jussikuo leikkaamaa. Laps vietii keral ja mie likaks". Samai-

nen "lapsi" on tämän lehtemme lukijoiden hyvin tuntema Pelkosen Toini.

Emilia peri äidiltään kaulunin laulunäänen ja niinpä häntä, nuoreksi vartuttuaan, oli pyydetty Pyhäjärven kirkkokuoroon. "Meitä ol Jaamast kaks kirkkokuoros, tomperi Alina ja mie", hän kertoi ja jatkoi: "Myö käveltiin Montrual ja siint hypättii toisiisi kansa kauppias Pohjose auto ja sil viisi mäntii kir-

kol".

Jaaman ja Tolsterniemen miehet olivat kovia kalastamaan, totta kai, kun kalaisain järven rannalla asuivat. Emilia muistaa, miten pyytämisen jälkeen saaliit jaettiin osakkaiden kesken ja sitten lähettiin kalakaupalle. "Meilt lähettiit kalloi kauppuamaa kahel hevose, toisel mäntii Alakyllää päi ja toisel Sakkulua päi. Sil keinol suatii rahhaa".

Kesäiset olemiset Konnit-saan niityillä ovat mieluisassa muistossa, ja niistä Emilia on usein kertonut. Jaamalaisten niityt olivat Konnitsajoen varrella lähellä Räisälän rajaa. "Siel pietii kesäaikaan lehmii ja mie oli usjat äitii kansa niitä hoitamas. Meil ol siel pien kesätupa, mis asutti", tähän tapaan hän noita aikoja muistelee.

Kaasalaisen talo oli Jaaman maellä, naapureinaan

Savolaiset, Rähmöset (Juhon Pulakka) ja Maliset. Taloi oli vähän ennen sotaa maalaatu vaaleaksi, tuone useimmat Jaaman taloista ja siihen oli rakennettu lasiveranta. Historiikki kertoi muistavat talon värin harmaana, mutta Emilia korjaa, että "se ol enne maalausta". Jaaman kylä sijaitti ja sijaitsee edelleen tosi kauniilla paikalla siinä Pyhäjärven rannalla kirkko vastapäätä. Suurin osa taloista oli rannan suuntaisesti kulkevan maantien, ns. tykkien kahden puolen. Karjalan takaisin valtauksessa jatkosodan alkuaiheessa koko kylä palo, ja vain muutamia uusia asuinrakennuksia ehdittiin sodan aikana rakentaa. Nyt siellä on venäläisten komeita huviloita. Kylä hekin osaavat valita datsillohen hyvät paikat!

Emilia on kerran käynyt kotiseutumatkalla ja omalla lapsuuden kotimäellä. Hän kertoi, miten "mei mäel ei uo yks omenapuujäl". Usein hän sanoo: "Kyl se kotkylä o ain miu mielessä".

Luin kerran Emilialle Historiikkirjastamme Jaamasta kertovan runon, saman, mikä voidaan lukea nyt tästä lehdestä. Emilia kuunteli runoa keskittyneesti ja sanoi sitten: "Sellastaha siel oll".

Niin, terveisiä Emilialta hänen kotikyläläisilleen jaamaalaisille, "... Hyö o kaik nyt nii hajallaa ..."

Ja terveisiä häneltä kaikille, "... ketkä miut tuntuot ..."

Terveiset välittää tämän lehdten kautta

ANNA-LIISA HEIKKILÄ



1930-luvun jaamalaisia Pyhäjärven rannalla.

Muistelen lapsuuteni maata

Palaan muistoissani aikain taa sinne, missä oli lapsuudenmaa, pienoinen kylä, Jaama.

Kylä vasten kirkkoa, Pyhäkylää, välissä siintävää vettä syvää. Talvella kantoit silta ääen, vieläkin silmissä "viehkatien" nään. Näen kirkkoveenet Jaaman rannan, sen kirkkaan veden ja kultaisen sanan. Näen Virolaisen rannan lehmukset ja hedelmät pähkinäpensaiden.

Näen naiset pyykkilaiturilla ja pyykki liehuvat pensahilla. Ja kivillä leikkivät lapset ja vanhuksat harmaahapset, jotka lasten kanssa aikaa viettivät ja "voieipiä" heittivät. Kun verkot oli paikattu, kuivumassa, ja iltaa tynnyä odottamassa, että pääsis kalastamaan. Muistan rannalla rentukain kullaan lemmikit, lumpeenkukat, ja peltojen keväsen, tuoksuvan mullan. Kyllä rauhanen varrella Taipaleen tien. Talot valkeat, vaaleankeltaiset ja toisilla kirkkaan punaiset. Muistan puutarhat kukkineen pellot siniorvokkineen – ja metsät täynnä vuokkojen lunta – kuin ollut ois uuta. Näen kukkivat omenapuut ja kuulen kukunnat käen – näen koko kylän väen.

Miten vaimot porteista avoimista esiliinat notkuivat tuomisista, kävivät hymyhuulin ja mieli avoin, melkein aina paljain jaloin katsomassa, mitä kuuluu, onko särvinä naapurilla tarpeeksi suuhun? Rikkaampi antoi liiastaan pois ja mikä sen onnekkampaa ois? Pienen mökin eläjästä, yksin eläjästä, huolta suurta näki koko kylän väki. Mitään puuttunut ei heiltä vaikka sinne pääsi vain tonttujen teitä. Kotini oli myös lähellä metsän laitaa ja sinne pääsi vain tietä kuraista, kaitaa. Näiltä pieniltä kujilta, poluilta aloin eloni päivät paljain jaloin. Pihalla leikimme lasten piiri, oli siskot ja veikot, enon Aune, Hopian Taimi ja Malisen Siiri. Ne olivat aikoja onnellisia, paljolti puutteellisia. Kesällä hoitelin pikkuveikkaa ja opetin hänelle monta seikkaa. Olin mustikassa ja mansikassa Häkkin "termäellä" ja Ahtiaisen haassa. Hoitelin pientä kasviamaa ei sitä edes arvata saata, miten lapsi oli ahkera, ja mielellään työhön takertuva. Kävin Toivaisten Impin kiertokoulun ja enon Marin pyhäkoulun ja muistan molempien juhlat joulun: kun sain olla lausumassa tai enkelinä lapsia suojelemassa. Olen käynyt Kopsosen koulua ja ollut Toivo Karttusen oppilana. Edla Kuittisen muistan myös,

oli siunattu työ. Miten paljon onkaan mahtunut noihin vuosiin ja unohtunut.

Mutta juuri kun portti elämään, oli melkein selkosen selällä, tuli meille lähtökäsky: ota mukaan vain eväsäsky. Tuota käskyä lähdin juoksuuttamaan yli koko Jaaman. Aloitin Virolaisen Antilta ja kiertelin siltä kantilta ihan kaikki talot mistä vain näkyivät valot.

Ja sanoin: sanokaa kaikille, on kiire Noitermaan pysäkillä. Siellä juna jo odottaa ja meidät "jonnekin" kuljettaa. Toiset uskoi ja toiset itki mutta minä vain juoksin tietä pitkin – ja itsekin itkin. Kun tulin kotiin, äiti ja isäkin itki. Hyvä Jumala, miksi, miksi, miksi? En ehtinyt itse ottamaan kuin todistukset koulun Noitermaan ja juoksin kiireesti asemalle, pikkuveikka kädessään vasemmalla ja toinen kädessä oikealla. Ja siellä oli koko kylän väki. Nekin, jotka epäili, siellä näki että totta puhuin. En ollut airut huhuin niinkuin luuli Selinin Mari ja muitakin pari.

On siitä jo aikaa vierähtänyt, koko elämän vyöhyt jo kierähtänyt. Mutta vielä muistan kauniin Jaaman,

sen vielä kerran nähdä saanhan? Saan vielä kerran juosta peltojen yli suvenkukkia täynnä syli. Saan herätä vielä äidin lauluun ja kulkea tien vanhaan kouluun. Saan lyödä pihalla kuperkeikkaa ja halata siskoa ja veikkaa. Ehkä tämä on vain toivetta tai uuta – sen ylle satanut on jo lunta. Mutta tiedän, kun käyn portista valkeasta sisään, saan katsoa äitiin ja isään. Saan nähdä rakkaat kaikki: siellä he ovat siskot, veikot, eno, enon Aune ja Maikki. Siellä on koko Tomperin suku, joita on suuri ja loputon luku. Siellä on Rähmösen Heikit ja Annat ja Tati Aunne, niin monet rakkaat mammat. En tiedä, miten muistelen Jaamaa vielä. Oliko Taivas, oliko se siellä? Ei, sitä ei todeksi miellä. Mutta uskon, että portin valkean takaa loistaa maa, jossa on jotain samanlaista – kuitenkin toisenlaista: ei katoavaista.

Runon on kirjoittanut edesmennyt Laura-Kyllikki Pietarinen ja se on julkaistu v. 1984 ilmestyneessä Noitermaan seudun historiikkirjassa. Runon loppuosa tuo mieleen lähestyvän pyhänpäivän.

Mitä vanhat asiakirjat kertovat Kaasalaisen suvusta Pyhäjärvellä

Jaakko de la Gardien valloittua Käkisalmen linnan vuonna 1580 joutui koko läänin ruotsalaisten hallintaan. Tältä ajalta verokirjat ovat säilyneet vuosilta 1589-1593. Vanhimmassa vuoden 1589 verokirjasta löytyy Sakkulan pogostasta vain kuusi verotettavaa taloa. Seuraavan vuoden 1590 verokirjassa mainitut talot on luettu Noisniemeen kuuluvaksi

Kiimajärven kylässä löytyy vuodelta 1590 Hindrich Kasin ja Heino Kasin. Vuoden 1593 verokirjassa kylässä on Henrich Kasain, Madz Larsson Kasain ja Madz Larsson Kasain. Lisäksi Pyhäjärven kylässä on Hendrich Märthensson Kasan. Hän oli tullut verotettavien talojen joukkoon jo pari vuotta aiemmin. Tarkasteltaessa näiden verokirjojen talonpoikien nimityksiä, poikkeaa Kaasalaiset täysin muusta nimityksestä. Pyhäjärvellä ja viittaavat vanhempaan asutukseen. Sakkulan pogostas- ta oli vuonna 1590 Pyhäjärven osalta verotettava taloja 14 ja vuonna 1593 lukumäärä oli 38.

Mahdollisesti Kaasalaisen esi-isät löytyvät jo vuoden 1500 verokirjasta. Silloin asui Mäen kylässä (Gora) niemessä Pyhäjärvellä talonpoika Ivashko Markov Kosel ja kylässä Yläjärven päässä talonpoika Jeremka Kosa. Venäläisestä muodostaan luomatta nimet ovat vanhaa karjalaisista nimityksiä. Edellinen on suomeksi pukka ja jälkimmäinen vuohi.

Seuraavat verokirjat on käytettävissä vuosilta 1613-1617. Käkisalmen lääni oli tätä ennen vuosina 1597-1610 venäläisten hallinnassa.

Vuoden 1613verokirjassa löytyy tuttua nimityksiä. Kiimajärvellä on Hindrich Kasain, Ivaskan saarassa Madz Kasain ja Montrualla Madz Kasinen, joka kulkee myös nimellä Picko.

Vuoden 1631 verokirjassa Kaasalaiset esiintyvät samoissa kylissä. Kiimajärven



Kaasalaisten sukutapaaminen

Kaasalaisten sukutapaaminen järjestettiin 17. 7. 2004 Pyhäjärviyhlienen yhteydessä Äetsässä, Kiikan koululla. Kokouksen oli neljä lajissaan ja perinnettä päätettiin jatkaa myös ensi vuoden juhlien yhteydessä. Paikalle oli saapunut 13 osallistujaa. Yrjö S. Kaasalainen avasi tilaisuuden ja toivotti osallistujat tervetulleeksi. Yrjö J. Kaasalainen Turusta oli valmistanut johdannon Kaasalaisten varhaishistoriaan alkaen 1500-luvun Käkisalmen läänissä. Hänellä on erittäin laaja aineisto taustatietoa, lähdeviitteitä ja valokoppioita Pyhäjärven varhaisimmista

maakirjoista sekä yksittäisten "savujen" asujista 1500-1700-luvulta. Itseäni kiinnosti erityisesti pohdinta, ovatko Kaasalaiset asuneet Pyhäjärvellä jo ennen Suurta Pohjan sotaa, vai tulivatko he sen mukana? Johdanto ilmestyy erillisenä artikkelina tässä lehdessä.

Saimme myös tutkia Yrjö S. Kaasalaisen tuomia vanhoja tila- ja viljelystarkoituksia. Paikalla olleet esittivät kukin omat tutkimuksensa, kuka laajemmasta, kuka suppeammasta tiedosta suvustaan, ja yllättäen toisimme useimmat olemamme enemmän tai vähemmän sukulaisia.

Kaasalaisten suvusta ei ole vielä tehty yhtenäistä sukukirjaa ja koska suku on Vpl. Pyhäjärven vanhimpia, niin ehkä yhtenäistä esitystä ei koskaan pystytä tekemäänkään. On mahdollista, että nimellä on monta "kantaisää" ja alkuperää. Yksittäisiä sukutaluja on useiden muiden vanhojen sukujen kirjoissa sekä koulu- ja piirikohtaisissa sukutaluuksissa. Vähi- tellen yksittäisten tutkijoiden selvityksistä voidaan muodostaa yhä laajempia ja kattavampia kokonaisuuksia.

JUHANI KAASALAINEN,

Kaasalaisen kylä on muuttunut Kalamajaksi (nimeä ei mainita aiemmissa verokirjoissa). Lisäksi Pyhäjärvellä (Stoore Pyhä) löytyy Knut Kasajn.

Vuoden 1651 verokirjassa Kaasalaiset esiintyvät samoissa kylissä Ivaskan saaren Kaasalaista lukuun ottamatta. Hänen talonsa on merkitty vuoden 1638 vero-

kirjassa pannun autioksi köyhyyden tähden.

Vuosisadan lopun savu- ja arvioveroluettelot (1683-1696) kertovat laajalle levinneestä suvusta.

Vuonna 1696 on Pyhäjärvellä Kaasalaista lukuun ottamatta kylissä:

Kalamaja
Gustaff Kasoin

Michel Kasoin
Staffan Kasoin

Pyhäkylä
Matz Kasoin
Jöran Kasoin
Anders Kasoin
Matz Knutsson Kasoin
Montrua
Abraham Kasoin
Hendrich Kasoin

Jaama
Jöran Kasoin

Rotjanlahti
Henrich Kasoin
(kuollut nälkään ja tila pantu autioksi)

Konnitsa
Lars Kasoin

Pöhlölä
Hindrich Kasoin
Anders Kasoin
Matz Kasoin
Bärtill Kasoin

Kato- ja sotavuodet muokasivat pitäjän väestöä uudelleen. Autoituneille tiloille muutti uusia asukkaita. Kaasalaisen suku näyttää selvinneen koettelemuksista melko hyvin, sillä vuoden 1724 maakirjassa heitä esiintyy talollisina kahdeksassa eri kylässä.

Vuoden 1724 maakirja
Pyhäkylä
Jöran Kassolain

Jaama
Johan Kassolain
Simon Kassolain
(tullut 1699 autioksi)

Montrua
Lars Kassolain
Petter Kassolain

Kahvenitsa
Jöran Mickelsson
Kassolain

Kalamaja
Jöran Gustaffsson
Kassolain

Pöhlölä
Josep Pöhlölä
Märten Pöhlölä

Kiimajärvi
Jöran Matzsson Kassolain

Tiitua
Jöran Michelsson
Kassolain

Sukunimemme Kaasalainen on kirjoitettu eri tavoin. Lisäksi siitä käytetään rinnakkaisnimiä, kuten Mont-ruan Kaasalaisesta Pickoa, Pöhlöläin Kaasalaisesta Pöhlölä tai Pöhlölä ja Konnitsan Kaasalaisesta Purhakkaa. Ehkäpä tuolloin pyrittiin erottamaan Kaasalaisia toisistaan.

YRJÖ KAASALAINEN

Konevitsan luostarin näyttely Turussa

Kolmen viikon ajan lokakuun alussa voitiin Turun ortodoksisen kirkon seurakuntasalissa ihaila Konevitsan luostarista otettuja vanhoja valokuvia. Lisäksi näyttelyssä oli kuvia myöskin 1990-luvulta aina nykypäiviin ja näistä kuvista voitiin hieman päästä perille mitä korjauksia luostarisalilla on viime vuosien aikana saatu aikaan.

Näyttelyn ajankohta varmistui varsin myöhään ja siitä syystä näyttelyssä oli voitukin kertoa suurelle yleisölle varsin niukasti. Yrjö Kaasalainen ja Elsa Kaasalainen kertoivat päivittäin näyttelyssä käyneen useita henkilöitä. Lokakuun 14 päivän iltana oli Turun Vpl. Pyhäjärvikerroho järjestänyt iltatilaisuuden jossa maittavan teetarjoilun jälkeen Yrjö Kaasalainen kertoi Konevitsan luostarin historiasta ja nykyvaiheesta. Myyntipöydältä voitiin tehdä Konevitsan luostarin hyväksi ostoksia ja iltapäättyi Turun ortodoksisen kirkon kuoron esityksiin.

REINO AIKIA



Maisteri Yrjö Kaasalainen esittelemässä Konevitsan näyttelyä.



Näyttelyssä oli useampia kymmeniä valokuvia luostarin vaiheista.

Kotiseutumatkkojen tulevaisuus

"Kertosinko köyhyyden, laudat eessä ovien, vai sen kaiken rikkauden? Kunnas tiesin vastauksen. Sininen on taivas, siniset on silmänsä sen, siniset on järvet sini-syöttä heijastaen". Itkuisin silmin katselin entisen kotijärven Kiimajärven häikäisevää heijastusta ensimmäisellä kotiseutumatkalla vuonna 1990. Muistin kaiken entisen kohdalleen ja osasin kääntyä Naskalin mutkasta Ijksenmäelle kohti autoita kotipihaa. Perheemme lähtiessä evakkomatalle juhannuksen edellä 1944 olin 12-vuotias ja olin saanut kiertää kotikylän kaupan, postin ja sukulaistalon mooneen kertaan. Nykyisillä kotiseutumatkkoilla menen entiseen elävään Konnitsan kylään ja näen yhä sen pelto, talot ja ihmiset. Palaan muistojen pariin ja siellä elettyyn aikaan.

"Emme taida ihan kohta tänne uudelleen tulla", toteimmme pikkuserkkuuni kansa palatessamme viime elokuussa tehdyt matkat. Sille matkalle oli kerääntynyt yhden suvun edustajia tuttavineen sekä pari muuta perhettä. Emme tarvinneet opasta kahlatessamme määrässä heinikossa kotinhuoilla muistelemaassa perheen isän, Auliksen, ahkeran kotiseutumatkailijan pois meina. Vaikka lauloimme paljon ilmaisten karjalaista iloisuutta, hiipi mieliin apea ajatus siitä miksi vielä tänne uudelleen tulimme. Mitä muuta kuin elämän surkeitua me täällä näemme, eikä mikään tunnu muuttuvan yhteen paremmaksi. Pahinta lienee entisten tutustuihin Sergein ja Julian muutto pois Konnitsan koululta ja kylästä. Nyt ei ole yhtään tuttua kylän raitilla. Mahtaneeko paikallishallinto toimia Räisälässä? Aikaisemmin ei Kiimajärveä näkynyt rantojen pensaikojen takaa, mutta nyt alkavat peltomaisematkin olla jättiukonputkien metsittämiä. Karjalameen on ison valtakunnan takamaata, jonne ei rakenneta uutta



Konnitsan kylän 110-vuotias kansakoulu on yhä pystyssä ja toimii nyt perheen asuntona. Ovet on suljettu kotiseutumatkailijoilta, jotka saavat vielä kattaa kahvipöytänsä entisen opinahjonsa pihanurmelle. Yhteydet kyläläisiin ovat katkenneet ja vierauden tunne valtaa yhä voimakkaammin matkaajan mielen.

eikä tarjota ihmisille työtä. Kolhoosit ja sovhoosit on lakkautettu ja näin aiheutettu lapsiperheiden pois muuttaminen. Konnitsan kylän lapsilta hävitettiin kaikki rakennukset *perspektiivittömyyden* takia ja näin autoitettiin entinen elävä kylämaisa.

Kylän kansakoulu toimi vielä 90-luvulla. Kotiseutumatkailijat kunnostivat huoneita ja rakensivat kahvilatilan sekä uusivat koulun ulkoraput. Saimme kokoontua koulun suureen luokkaan viertämään koulun 50 + 50 -vuotisjuhlaa tai muuten viipymään siellä nuosten parissa. Alpo Suomalaisen pystyttämä raittiusseran talo toimi välillä juhlatilana näyttämöineen ja penkkeineen. Tänään siitä talosta ovat jäljellä vain ikkunat ja seinät. Kukaan ei sitä enää tarvitse. Koulun uudet asukkaat eivät hymyilleet meille, eivät vastanneet tervetuloon, eivät suostuneet ottamaan vastaan lapsille tarjottua suklaata. Varmaan heidän elämänsä ei ole helppea siinä ympäristössä.

Toisenlaistakin koulun kohtelua näimme matkalla ajaessamme Musakan Antin kyydissä Räisälästä Käksälämeen. Särksälän koulu oli maalattu uudelleen, ja sen seinään oli kiinnitetty tuloalaat kertomaan talon menneestä tehtävästä. Paljon muitakin rakennuksia oli Räisälässä säilyttyä entisillä paikoillaan ja jopa kohennettu asuinkäyttöön. Kysyin nyt siitä miten nykyiset isännät voisivat parantaa kotiseutumatkailijoiden mahdollisuuksia kiertää muistojen maita ja ottaa siitä taloudellista hyötyä. Aiheesta kirjoitti päätoimittaja Tapani Ruokanen Suomen Kuvalehdessä (numero 40 1. 10. 04) palattuaan vaivalloisella Viipurimatkaltaan. Samaa aiheetta kosketteli myös Erkki Pärssisen kirjoitus viimeksi ilmestyneessä Pyhäjärvi-lehdessä. Lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkin tyyli kohtelu tai lumivieraalaisten kotiseutumatkalla kokema mielivalta ei tämän päivän matkailijoita innosta, päinvastoin.

Tahtoisin vielä joskus vie-

dä lapseni ja heidän lapsensa entiseen kotikylään ja kertoa heille sen entisestä kauneudesta, kirkasvetisen Kiimajärven kalaisuudesta ja näyttää isoisän synnyinpaikan, saunan Myllyojan äärellä Luukkolanmäellä.

Kylän entiset nuoret, nyt 60-75-vuotiaat, eivät halua jättää kotiseutuaan unohtuiksi, vaan haluavat kertoa siitä sinulle ja jälkeläisillesi valokuvia valokuvakirjan. Parhaillaan 9-jäseninen toimikunta kerää perheiden tarinoita ja niihin liittyviä valokuvia julkaistakseen Konnitsan kylästä ja sen asukkaista *valokuvakirjan*. Jotta painatuskustulut saadaan kerättyä, toimikunnan jäsenet ottavat juttuja kerätyksensä vastaan ennakkotilauksia. Mielestämme me teemme kulttuurityötä koosesamme kotikylämme ihmisen ja heidän elämänsä kuvauksen yksien kansien sisään. Pyydämme tähän työhön Sinun apuasi.

TOIVO LUUKKANEN

www.vplpyhajarvi.fi

Yllä on Vpl. Pyhäjärvisäätiön kotisivujen osoite. Säätiön kotisivut ovat olleet avoimina noin vuoden ajan. Sivulla on käyty noin kolme tuhatta kertaa. Sivuja päivitetään

noin kolmen kuukauden välein. Sukuseurojen ym. yhdistysten tapahtumatiiedot on toimitettava osoitteeseen: reino.aikia@esanet.fi

Oikaisu

Edellisessä lehdessä valmistuneissa Timo Herman Leivo tutkinto piti olla kauppa-

tieteen maisteri eikä kansantaloustieteen maisteri.

Pyhäjärvi-juhlat Ikaalisissa 16.-17. 7. 2005

TAPAHTUMAKALENTERI

Tampereen seudun Vpl. Pyhäjärvikerho kokoontuu isäinpäivänä 14. 11. 2004 Vanhalla Kirjastotalolla klo 13. Johtokunta kokoontuu tuntia ennen samassa paikassa. Tervetuloa kaikki entiset ja uudet jäsenet joukolla mukaan. Pikkujoulu vietämme Ravintola Soutupaviljongilla 5. 12. klo 14 alkaen. Ilmoittautumisia Pikkujouluun otamme vastaan marraskuun tarinatuokiassa.

Johtokunta

Muistojen ilta Huittisissa

Vammalan, Äetsän ja Huittisten Karjalaiset ystävineen. Perinteistä muistojen iltaa vietetään Huittisten Seurakuntakeskuksessa sunnuntaina 7. 11. klo 17.00 alkaen. Luvassa musiikki- ja lauluohjelmaa ja muistellaan viimeistä evakkojen lähtöä. Kyydin tarvitsijat soita jollekin johtokunnan jäsenelle ja varmista pääsy Huittisiin. Tervetuloa Huittisten Karjalaiset ry

Huittisten rippikouluopajat kokoontuvat

50-vuotta sitten eli 1954 rippile pässeet pojat kokoontuvat puolisoinen Huittisten kirkon Pyhäinpäivänä 6. 11. klo 10. Ruokailu seurakuntakeskuksessa (hinta 11 euroa), ilmoittaudu 3. 11. mennessä (soita Toivonen (02) 569 884, Ismo Kemppainen (02) 569 537 tai Reino Äikiä (02) 566 213 sähköposti reino.aikia@esanet.fi.

Äetsän Karjalaiset ry:n jäsenet ja Pyhäjärvi-juhlien tulkooväki

Kiitos Pyhäjärvi-juhlien onnistumisesta! Juhlaväliltä saamamme palaute on ollut pelkkää kiitosta ja lisäksi juhlien taloudellisenkin tulos oli hieno runsaan yleisömäärän ja n. 80 hengon tulkootyön ansiosta. Tammikuussa lähdemme joukolla **teatterin**. Helsingissä Karjalatalossa saa ensi-iltaan tänä syksynä Karjalainen Näyttämön "Nuori Mylläri". Olemme varanneet liput lauantaina 22. 1. 2005 näytökseen. Bussimatka, matkakahvit ja teatteriesityksensä maksavat sinulle yhteensä vain 10 euroa, seura maksaa loput kulut. Ilmoittaudu 15. 11. 04 mennessä: Matti Ahvonen (03) 513 3421, Liisa Jokela 050 545 3563, Erkki Pärssinen (03) 513 5150 tai Marja Koukku (03) 513 5493. Tervetuloa joukolla mukaan!

Äetsän Karjalaiset ry:n johtokunta

NOITERMAAN KOULUPIIRIN KIRJAT

Noitermaan koulupiiristä kertovia historikkirjoja, myös kahta ensimmäistä osaa, on jälleen saatavana. Kirjat ovat sopivia lahjoja lapsille, lastenlapsille ja muillekin sukulaisille, kerrottaahan niissä menetetystä kotiseudusta ja sen asukkaiden kohtaloista, nuoremallekin sukupolvelle tärkeistä "juurista". Kirjat ovat: **Noitermaan seudun historikki, Noitermaan seudun historikki, Vaellusvuodet Noitermaan seudun historikki, Taistelujen vuodet** Kirjoja voi tiedustella osoitteesta Anna-Liisa Heikkilä, Jokisjärventie 259, 37200 Siuro, puh. 03-340 6445.

vpl. Pyhäjärvi

Lehtemme marraskuun numero tehdään 18.11.2004. Tähän lehteen tarkoitettu aineisto on oltava toimituksessa 8. 11. 2004 mennessä.

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö



VPL.PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖ

Vastaava toimittaja Erkki Pärssinen 38300 Kiikka puh. (03) 513 5150

Salme Rintala Korkeemäenkatu 26 A 26 37100 Nokia puh. (03) 341 0551

Reino Äikiä Nokkamäentie 256 37200 Huittinen puh. (02) 566 213

Toimituksen osoite: Reino Äikiä 32700 Huittinen puh. (02) 566 213 matkapuh. 040 769 5775 fax (02) 566 218 e-mail: reino.aikia@esanet.fi

Sivunvalmistus: Oy Tyrvään Sanomat Painopaikka: Satukunnan Painotoute Oy, Kokemäki



vpl. Pyhäjärvi

Tilauslomake uusille Vpl Pyhäjärvi-lehden tilaajille

(Täitä lomaketta voivat käyttää ainoastaan kokonaan uudet tilaajat.)

Tilaushinta 20 euroa/vuosi

Tilaajan nimi _____

Osoite _____

Laskutusosoite, jos se eri kuin tilaajan osoite _____

Lomake lähetetään Vpl Pyhäjärvi-lehden taloudenhoitajalle Reino Äikiälle os. 32700 Huittinen.